

Katarzyna Garwol

Wpływ seksualizmu w sieci na młodych użytkowników internetu

Edukacja - Technika - Informatyka nr 4(14), 203-208

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katarzyna GARWOL

Uniwersytet Rzeszowski, Polska

Wpływ seksualizmu w sieci na młodych użytkowników internetu

Wstęp

W dobie internetu coraz poważniejszym problemem staje się nieograniczony dostęp do materiałów pornograficznych umieszczanych w sieci. Jest to duże zagrożenie szczególnie w odniesieniu do dzieci i młodzieży, dla których pokazane w brutalny sposób treści pornograficzne mogą stać się przyczyną problemów natury psychologicznej i emocjonalnej. Przerysowany obraz seksualności dostępnej w sieci sprowadza seks do czynności fizjologicznej z pominięciem sfery emocjonalnej w związku dwojga ludzi. Nie bez znaczenia jest też fakt działalności w sieci osób z różnymi dewiacjami natury seksualnej, których ofiarą może stać się zarówno dziecko, jak i osoba dorosła.

Dziecko a pornografia w sieci – przegląd badań

W przypadku internetu groźny jest fakt, iż dostęp do materiałów o tematyce seksualnej często jest darmowy i wymaga jedynie potwierdzenia pełnoletności jednym kliknięciem myszki. Nie daje to pewności, że tak jest faktycznie. Według dyrektora Centrum Małżeńskiego i Seksualnego Uniwersytetu w Stanford, doktora A. Coopera istnieją trzy czynniki wyznaczające rolę internetu w seksualności: dostęp, możliwości, anonimowość [Wrona 2009: 319]. Inaczej jest w przypadku telewizji, gdzie dostęp do materiałów tego typu wymaga zazwyczaj wykupienia dodatkowego pakietu i wiąże się z kosztami, co w znaczący sposób zmniejsza ich osiągalność i daje możliwość określenia ich odbiorcy, gdyż osoba niepełnoletnia nie może zawrzeć umowy z dostawcą usług telewizyjnych.

Powszechność materiałów o nacechowaniu seksualnym w internecie niesie ze sobą szereg negatywnych konsekwencji. Analizowaniem ich zajęli się m.in. amerykańscy J. Mitchel, D. Filkenchor i J. Wolak, którzy przeprowadzili badanie pt. „Czynniki ryzyka kontaktów o charakterze seksualnym doświadczanych przez dzieci w internecie”. Są one pierwszą przeprowadzoną na dużą skalę analizą doświadczeń dzieci związanych z otrzymywaniem propozycji seksualnych i niechcianym kontaktem z materiałami pornograficznymi w internecie. Badania prowadzone były na przełomie 1999/2000 metodą ankiety telefonicznej na ogólnokrajowej próbie (N = 1501) dzieci i młodzieży w wieku 10–17 lat regularnie

korzystających z internetu. Okazało się, że w ciągu ostatniego roku 19% dzieci otrzymało przynajmniej raz propozycję o zabarwieniu seksualnym, a 3% z nich zetknęło się z agresywnymi propozycjami seksualnymi. Na materiały pornograficzne mimowolnie natknęło się co czwarte dziecko korzystające z internetu. U 25% dzieci, które doświadczyły przynajmniej jednej z form kontaktów o charakterze seksualnym, zdarzenie to wywołało stres [Wojtasik 2012].

O zagrożeniach związanych m.in. z pedofilią i treściami o charakterze pornograficznym zaczęło w Polsce być głośno w roku 2002, kiedy to pojawił się pierwszy program do filtrowania szkodliwych treści o nazwie „Opiekun”. Wówczas też powstała fundacja Kidproject i zaczęły się pojawiać pierwsze publikacje na temat zagrożeń, jakie dla dzieci stanowi internet [Woronowicz 2010].

W 2009 r. firma GEMIUS opublikowała badania na temat pornografii dziecięcej w internecie. Badanie zostało zrealizowane za pomocą ankiet internetowych i objętych nim zostało 1195 internautów w wieku 15 lat i więcej. Badania potwierdziły, iż respondenci uważają zjawisko pornografii dziecięcej w internecie za bardzo poważny problem. Takiego zdania było aż 90% badanych. Z drugiej strony tylko 17% z nich kiedykolwiek natrafiło w sieci na treści tego typu. 40% respondentów twierdziło, że treści pornograficzne są publikowane w internecie w sposób łatwo dostępny dla dzieci oraz że są (przyjemniej czasami) udostępniane najmłodszym w sposób celowy. Taki sam odsetek badanych był zdania, że w sieci przynajmniej czasami ma miejsce oglądanie pornografii dziecięcej. Jedynie 14% internautów, którzy kiedykolwiek natrafili na pornografię dziecięcą w internecie, zgłosiło ten problem do odpowiednich organizacji. Z grupy osób, które kiedykolwiek zetknęły się z pornografią dziecięcą w sieci, częściej o tego typu nadużyciach informowały kobiety (25%) niż mężczyźni (9%). Niepokojący wydaje się fakt, że co dziesiąta osoba korzystająca z internetu uważała, że samo przeglądanie czy zapisywanie na dysku pornografii dziecięcej nikogo nie krzywdzi, więc nie powinno podlegać karze. Częściej taką opinię wygłaszali mężczyźni (14%) niż kobiety (10%). Aż 77% badanych uznało, że dostawcy internetu powinni „automatycznie, obowiązkowo i bezwarunkowo” blokować dostęp internautów do treści pornograficznych z udziałem dzieci. Pogląd ten podziela 84% kobiet i 70% mężczyzn¹.

Badania na temat zjawiska internetowej pornografii w odniesieniu do dzieci przeprowadzono w Polsce również w gronie samych dzieci. Jednym z nich jest badanie Ł. Wojtasika w ramach projektu Fundacji Dzieci Niczyje pt. „Pedofilia i pornografia w internecie – zagrożenia dla dzieci”. Zostało one przeprowadzone za pomocą ankiety on-line, trwało od grudnia 2002 r. do kwietnia 2003 r. i wzięło w nim udział 8991 dzieci w wieku 12–17 lat. Badania pokazały, że podczas

¹ GEMIUS, *Pornografia dziecięca w internecie*. Raport z badania prowadzonego na zlecenie Fundacji Dzieci Niczyje.

rozmów prowadzonych on-line z osobami nieznanymi dziećmi są często narażone na zachowania o charakterze seksualnym. Aż 58% młodych respondentów w ciągu ostatniego roku wbrew swej woli zostało wciągniętych w rozmowy o zabarwieniu seksualnym. Rozmowom tym często towarzyszyło: przesyłanie zdjęć pornograficznych (14%), agresja (32%), prośba o przesłanie zdjęcia (66%), propozycja spotkania (69%). Częściej do rozmów o zabarwieniu seksualnym skłaniane były dziewczęta (61,2%). W przypadku chłopców takie przypadki pojawiały się znacznie rzadziej (35%). Opisane sytuacje niejednokrotnie powodowały lęk i przerażenie u dzieci. Przyznało to 17% chłopców oraz 31% dziewcząt. Badania pokazały również, że w ciągu ostatniego roku 80% dzieci natrafiło w internecie wbrew swej woli na materiały o charakterze pornograficznym. 36% z nich natrafiło na takie treści kilka razy, a 29% – raz. 41,8% dzieci w wiadomościach mailowych otrzymywało w ciągu ostatniego roku linki do stron pornograficznych, a blisko połowa z nich (49%) skorzystała z otrzymanego adresu, z czego 29% wielokrotnie [Wojtasik 2012].

Powyższe analizy pokazują, że problem pornografii w internecie w odniesieniu do dzieci jest istotny i obecny. Zadaniem dorosłych jest go dostrzegać i chronić najmłodszych użytkowników sieci.

Badania własne

Badania na temat pornografii w internecie są częścią szeroko zakrojonych badań na temat negatywnego wpływu technologii teleinformatycznej na współczesnego człowieka. Przeprowadzono je wśród 170 informatyków pracujących w firmach z branży IT na terenie Rzeszowa, 315 studentów informatyki rzeszowskich uczelni oraz 164 pracowników ZUS-u w Rzeszowie od listopada 2009 r. do grudnia 2011 r. za pomocą ankiety (N = 649) oraz wywiadów indywidualnych (N = 63). Przebadani informatycy oraz studenci informatyki były to osoby młode w wieku zazwyczaj nieprzekraczającym 30 lat. Pracownicy ZUS-u były to osoby zdecydowanie starsze zarówno do informatyków, jak i od studentów. Większość z nich z nich miała 31–40 lat (48,8%). Informatycy to w przeważającej części mężczyźni (81,2%). Prawie sami mężczyźni byli również studentami informatyki (92,7%). Odwrotna proporcja mężczyzn do kobiet była natomiast wśród pracowników ZUS-u: 81,1% kobiet oraz 18,9% mężczyzn. Właśnie ta odrębność wieku oraz płci była powodem, dla którego do badań wybrano studentów informatyki i informatyków w zestawieniu z pracownikami ZUS-u.

Respondentom zostało zadane pytanie: „Czy uważa Pan(i), że łatwy dostęp do treści pornograficznych umieszczanych w internecie może zagrażać prawidłowemu rozwojowi emocjonalnemu młodych ludzi?”. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało aż 68,1% wszystkich pytanych. Najczęściej wyrazicielami takiej

opinii byli pracownicy (82,3%), nieco rzadziej, choć również w znaczącej liczbie, zdanie to podzielali studenci (63,5%) oraz informatycy (62,9%).

Ponieważ większość badanych były to osoby młode (dużą grupę stanowili studenci), więc zadano im pytanie, czy zdarzyło się im dostawać niemoralne propozycje poprzez Internet. Jednej czwartej badanych (25,6%) zdarzyło się otrzymywać propozycje tego typu. Najczęściej adresatami takich propozycji byli studenci – prawie 1/3 z nich (30,8%), nieco rzadziej dostawali je informatycy (27,1%), a najrzadziej pracownicy (14%).

Badanym zdarzało się też spotykać w internecie osoby, które w ich opinii cierpiały na dewiacje na tle seksualnym. Z grona wszystkich badanych na taką osobę natrafiło 15,7% ankietowanych. Przyznała to 1/5 studentów (21,9%), 14,1% informatyków, ale jedynie 5,5% pracowników.

Z korzystaniem z internetowej pornografii wiąże się problem możliwości uzależnienia się od niej. Na pytanie: „Czy zetknął się Pan(i) w swoim otoczeniu z przypadkami uzależnienia od pornografii umieszczanej w internecie?” 1/5 badanych (20%) odpowiedziała, że tak. Najczęściej z sytuacjami tego typu stykali się studenci (26,3%). Twierdząco odpowiedziało też 18,8% informatyków oraz 9,1% pracowników.

W trakcie wywiadów indywidualnych rozmówcy również poruszali problem internetowej pornografii w różnych jej aspektach. Szeroki dostęp do internetu sprawił, że tematy, które wcześniej były tabu i nie były podejmowane przy młodych ludziach, obecnie są wszechobecne, zwłaszcza w sieci. Ilustruje to wypowiedź jednego z rozmówców: „dostęp do każdej dziedziny sprawił, że pewne rzeczy przestały być tabu. Czasem to dobre, jednak młodzież ma dostęp do chorych i drastycznych filmów, przy których niektórzy odczuwają podniecie różnego rodzaju, co powoduje skrzywioną psychikę plus więcej przemocy i pomysłów na tę przemoc” (KW.43, student, kobieta). Dużym problemem związanym z dziećmi i seksem w sieci jest nie tylko wpływ pornograficznych treści na dzieci, ale możliwość zetknięcia się dziecka z pedofilami. Zwracali na to uwagę rozmówcy, wymieniając wśród pozytywnych stron życia ludzi w świecie pozbawionych komputerów „brak zagrożeń związanych z hakerstwem, kradzieżami i pedofilią internetową” (KW.44, student, mężczyzna). Jako negatywne konsekwencje komputeryzacji wymieniano też „łatwy dostęp pedofili do dzieci” (KW.33, student, mężczyzna).

Problemy związane z seksualizmem w internecie zostały przez badanych uznane za najistotniejsze z punktu widzenia zagrożeń, które są spowodowane przez współczesną technologię. Ilustruje to tabela 1. Wśród zagrożeń związanych z komputeryzacją na pierwszym miejscu znalazł się łatwy dostęp dzieci i młodzieży do materiałów o treści pornograficznej, a na trzecim – działalność w internecie osób z różnymi dewiacjami.

Tabela 1

Najważniejsze według Pana(i) zagrożenie związane z komputeryzacją

Wyszczególnienie	Ogółem		Z tego					
			Informatycy		Studenci		Pracownicy	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Łatwy dostęp dzieci i młodzieży do materiałów o treści pornograficznej	378	58,2	96	56,5	171	54,3	111	67,7
Uzależnienie od komputera i internetu	287	44,2	67	39,4	143	45,4	77	47,0
Działalność w internecie osób z różnymi dewiacjami	245	37,8	72	42,4	100	31,7	73	44,5
Zagrożenia związane z internetową przestępczością bankową	219	33,7	62	36,5	106	33,7	51	31,1
Uzależnienie od gier komputerowych	209	32,2	42	24,7	103	32,7	64	39,0
Ataki komputerowych hakerów	198	30,5	34	20,0	129	41,0	35	21,3
Możliwość umieszczenia niechcianych treści w internecie na swój temat lub temat osób najbliższych przez osoby nieupoważnione	185	28,5	57	33,5	92	29,2	36	22,0
Oszustwa internetowe (nieuczciwe sklepy internetowe, sprzedaż podróbek jako towarów oryginalnych)	88	13,6	36	21,2	37	11,7	15	9,1
Choroby cywilizacyjne (np. wady postawy, wady wzroku)	75	11,6	25	14,7	29	9,2	21	12,8
Przenikanie przez internet niechcianych treści (spam, niechciane informacje i reklamy)	34	5,2	10	5,9	20	6,3	4	2,4
Uzależnienie od korzystania z poczty e-mail i SMS-ów	24	3,7	13	7,6	9	2,9	2	1,2
Smog elektromagnetyczny (tj. pole elektromagnetyczne wywołane przez urządzenia elektroniczne)	13	2,0	2	1,2	8	2,5	3	1,8
Ogółem	649	100,0	170	100,0	315	100,0	164	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Tematyka związana z negatywnymi aspektami seksualizmu w sieci jest bardzo szeroka i nie sposób omówić tutaj wszystkich aspektów tego zagadnienia. Dotyczy najważniejszych sfer życia ludzkiego, od wychowania dzieci począwszy, do prawidłowego funkcjonowania związku dwojga ludzi. Treści pornograficzne obecne w internecie mogą pobudzać chore instynkty internetowych dewiantów, którzy mogą chcieć je później zaspokoić w realnym życiu. Z tego powodu tak ważna jest ochrona dzieci przed erotyzmem w sieci. W przypadku osób dorosłych natomiast ważny jest zdrowy rozsądek i ostrożność w kontaktach z ludźmi poznanyimi przez internet, aby chronić zarówno dzieci, jak i samych siebie.

Literatura

Wojtasik Ł., <http://www.psychologia.edu.pl/czytelnia/59-niebieska-linia/777-ala-m-internet-pl.html>.

Woronowicz B.T., *Dziecko i komputer*, <http://siecioholizm.eu/mid.php?sel=dziecko>.

Wrona A. (2009): *Cyberpornografia i cyberseks*, [w:] Bednarek J., Andrzejewska A. (red.), *Cyberświat. Możliwości i zagrożenia*, Warszawa.

Streszczenie

Niniejszy artykuł traktuje o problemie łatwego dostępu do treści o zabarwieniu seksualnym zwłaszcza w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Zawarty jest w nim przegląd badań dotyczących tego zjawiska oraz wyniki badań własnych przeprowadzonych wśród studentów informatyki, pracujących informatyków i pracowników ZUS-u w Rzeszowie.

Słowa kluczowe: pornografia, seks, dziecko, internet.

Influence of Sexualism in the Internet on Young People

Abstract

This article discusses the problem of easy access to the sexual matter, especially in relation to children and young people. It contains the review of research concerning this phenomena and the results of own research carried out among IT students, working IT specialists and the workers of ZUS in Rzeszow.

Key words: pornography, sex, child, Internet.